

ΜΑΘΕ ΝΙΩΣΕ ΔΡΑΣΕ!

για Θάλασσες
Χωρίς Σκουπίδια

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗ

Αυτό το μέρος παρέχει διευκρινίσεις, οδηγίες και συμβουλές για τους εκπαιδευτές που επιθυμούν να υλοποιήσουν τις δραστηριότητες του εκπαιδευτικού υλικού.

Εισαγωγή

Το εκπαιδευτικό υλικό «Μάθε, Νιώσε, Δράσε! για Θάλασσες Χωρίς Σκουπίδια» ετοιμάστηκε ως ένα εργαλείο για την ευαισθητοποίηση και την προώθηση της υπευθυνότητας στους Ευρωπαίους νέους. Βασισμένο στις αρχές της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ), το υλικό εξετάζει περιβαλλοντικά, κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά ερωτήματα και μπορεί να ενταχθεί στην τυπική εκπαίδευση ή να χρησιμοποιηθεί στη μη-τυπική/ άτυπη εκπαίδευση.

Το υλικό, που συντάχθηκε με τη συνεισφορά των 20 εταίρων του έργου MARLISCO, θα υλοποιηθεί στις 15 χώρες που συμμετέχουν στο έργο, προσαρμοσμένο κάθε φορά στις ιδιαιτερότητες της κάθε χώρας. Οι ενδιαφερόμενοι εκπαιδευτικοί προσκαλούνται να το χρησιμοποιήσουν ολόκληρο ή εν μέρει, να

το προσαρμόσουν στις δικές τους ανάγκες, να το εμπλουτίσουν με τις δικές τους δραστηριότητες ή να το απλοποιήσουν.

Οι συγγραφείς ελπίζουν ότι το υλικό θα χρησιμοποιηθεί από τους εκπαιδευτικούς ως εργαλείο για να αναπτύξουν και να καλλιεργήσουν ικανότητες παρατηρητικότητας, να κεντρίσουν την περιέργεια, τη φαντασία και την δημιουργικότητα και να εμπνεύσουν τους νέους να αναλάβουν δράση ενάντια στα σκουπίδια της θάλασσας. Η συζήτηση γύρω από το πρόβλημα των σκουπιδιών της θάλασσας και τις βαθύτερες αιτίες του θα συμβάλει στο να συζητηθούν και πιο λεπτά θέματα που αφορούν τα παραγωγικά και καταναλωτικά μοντέλα της σημερινής κοινωνίας. Εντέλει, ευχή της συγγραφικής ομάδας είναι το εκπαιδευτικό υλικό να συμβάλει στη διαμόρφωση πιο ενημερωμένων, κριτικά σκεπτόμενων και ενεργών πολιτών.

Δραστηριότητες

Σχέδια Μαθήματος

Ομάδα-στόχος

Το υλικό σχεδιάστηκε για μαθητές μεταξύ των 10 και 15 ετών και τους εκπαιδευτικούς τους. Παρόλα αυτά μπορεί να χρησιμοποιηθεί και από εκπαιδευτές στην μη-τυπική εκπαίδευση, όπως αυτούς που εργάζονται σε ΜΚΟ, ενυδρεία, παράκτια ή θαλάσσια πάρκα κτλ.

Ορολογία

Πρόκειται για εκπαιδευτικό «υλικό», «εργαλείο», «πακέτο» ή κάτι άλλο;

Οι συγγραφείς θεωρούν ότι ο όρος «εκπαιδευτικό υλικό» είναι ο πιο κατάλληλος. Όμως, κάποιες φορές, οι όροι «εργαλείο», «πακέτο», ή «έκδοση» χρησιμοποιούνται εναλλακτικά.

Θαλάσσια απορρίμματα ή σκουπίδια της θάλασσας, σκουπίδια ή απορρίμματα ή απόβλητα κτλ.

Σε αυτό το υλικό οι όροι «θαλάσσια απορρίμματα» και «σκουπίδια της θάλασσας» χρησιμοποιούνται εναλλάξιμα και αναφέρονται σε κάθε ανθεκτικό στερεό υλικό, κατασκευασμένο ή επεξεργασμένο, που απορρίπτεται ή εγκαταλείπεται στο θαλάσσιο και παράκτιο περιβάλλον. Ανάλογα με την περίπτωση, οι συνώνυμοι όροι «απορρίμματα», «σκουπίδια» και «απόβλητα» συναντώνται στο κείμενο.

Εκπαιδευτές και εκπαιδευτικοί, και μαθητές

Το υλικό έχει σχεδιαστεί για να χρησιμοποιείται στην τυπική (σχολεία) και μη-τυπική εκπαίδευση. Γι' αυτό και ο όρος «εκπαιδευτής» έχει επικρατήσει των όρων «εκπαιδευτικός» ή «δάσκαλος». Μια και το υλικό προορίζεται για παιδιά χρησιμοποιείται κυρίως ο όρος «μαθητές» για τους εκπαιδευόμενους.

Σχέδια μαθήματος ή δραστηριότητες ή παιχνίδια
Το εκπαιδευτικό υλικό αποτελείται κυρίως από σχέδια μαθήματος, το καθένα με συγκεκριμένους στόχους για τους μαθητές, οδηγίες, κ.λπ. Ωστόσο, υπάρχουν και δραστηριότητες εντός του υλικού, οι οποίες έχουν μια χαλαρότερη εκπαιδευτική προσέγγιση από τα σχέδια μαθήματος, και στοχεύουν στη διευκόλυνση της συζήτησης, των

ασκήσεων που πρέπει να εκτελεστούν ή του παιχνιδιού. Τα παιχνίδια μπορούν να κεντρίσουν απλά και γρήγορα το ενδιαφέρον των μαθητών.

Στόχοι του υλικού

Οι στόχοι του υλικού, τόσο για τους μαθητές όσο και για τους εκπαιδευτές, είναι:

- Να γνωρίσουν τα διάφορα είδη θαλασσίων απορριμμάτων και τα χαρακτηριστικά τους.
- Να μπορούν να εξηγούν τις πηγές, τις αιτίες και τις επιπτώσεις των θαλασσίων απορριμμάτων, καθώς και οποιεσδήποτε διαφορές μεταξύ των περιφερειακών θαλασσών.
- Να κατανοήσουν τις στάσεις και τις συμπεριφορές που σχετίζονται με τη δημιουργία σκουπιδιών ώστε να μπορούν να τις αντιμετωπίσουν.
- Να κατατοπιστούν και να ευαισθητοποιηθούν για το ζήτημα των θαλασσίων απορριμμάτων, ώστε να μπορούν να παίρνουν σωστές αποφάσεις και να αναλαμβάνουν δράση για την αντιμετώπιση τους.
- Να διερευνήσουν εργαλεία και πολιτικές σχετικά με το θέμα των σκουπιδιών της θάλασσας.

Θεματικές ενότητες και δομή

Τα περιεχόμενα του εκπαιδευτικού υλικού χωρίζονται στις εξής θεματικές ενότητες:

- (Α) Γνωριμία με τους διάφορους τύπους και τα χαρακτηριστικά των θαλασσίων απορριμμάτων.
- (Β) Κύριες χερσαίες και θαλάσσιες πηγές των απορριμμάτων.
- (Γ) Επιπτώσεις στους οργανισμούς, στα οικοσυστήματα και στην οικονομία.
- (Δ) Πιθανές λύσεις σε ατομικό, συλλογικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Κάθε θεματική ενότητα περιέχει δραστηριότητες και σχέδια μαθημάτων με γενικές πληροφορίες για το θέμα που θα αντιμετωπισθεί, κατάλογο με τα υλικά που χρειάζονται και οδηγίες για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και των ασκήσεων. Επιπλέον, οι περισσότερες δραστηριότητες συνδυάζονται με ένα Φύλλο Εργασίας.

Συγκεκριμένα, το εκπαιδευτικό υλικό αποτελείται από τα ακόλουθα:

- Μια εισαγωγική ενότητα που παρουσιάζει την έκταση και τα περιεχόμενα.
- 17 σχέδια μαθήματος (ή δραστηριότητες). Το καθένα παραθέτει τους μαθησιακούς στόχους, την εκτιμώμενη διάρκεια, βασικές πληροφορίες για το υπό εξέταση θέμα, τα απαιτούμενα υλικά, οδηγίες για την υλοποίηση της δραστηριότητας, πρακτικές εισηγήσεις και πηγές στο διαδίκτυο.
- 14 Φύλλα Εργασίας που θα πρέπει να συμπληρωθούν από τους μαθητές.
- Μια ενότητα με κατευθυντήριες γραμμές, συμβουλές και εισηγήσεις για τον εκπαιδευτή.

Αξιολόγηση

Τα Φύλλα Εργασίας που συμπεριλαμβάνονται στο υλικό αποτελούν και το κύριο εργαλείο αξιολόγησης της μαθησιακής διαδικασίας. Συνειδητά αποφεύγεται η φόρτωση των φύλλων με πολλές και πολύπλοκες ερωτήσεις, ενώ για να διευκολυνθεί η αναπαραγωγή τους, το κάθε φύλλο δεν είναι πάνω από 2 σελίδες. Οι μαθητές χρησιμοποιούν τα φύλλα για να καταγράψουν τις παρατηρήσεις, ιδέες, εισηγήσεις τους κτλ. καταγράφοντας ταυτόχρονα την πορεία της μάθησής τους.

Αξιολόγηση σε 1 λεπτό

Αυτή η μίνι-αξιολόγηση συμπεριλαμβάνεται σε όλα τα φύλλα εργασίας και περιλαμβάνει τις ίδιες ερωτήσεις. Οι μαθητές καλούνται να αφιερώσουν 1 λεπτό από το χρόνο τους για να σημειώσουν τι βρήκαν περισσότερο και λιγότερο ενδιαφέρον στη δραστηριότητα που μόλις ολοκλήρωσαν, και τι τους δυσκόλεψε. Μέσα από την ανάλυση των αξιολογήσεων ο εκπαιδευτής μπορεί να λάβει σημαντικές πληροφορίες που θα τον βοηθήσουν την επόμενη φορά που θα υλοποιήσει την ίδια δραστηριότητα.

Οι 'εντυπώσεις' των μαθητών

Η τελευταία ερώτηση στο κουτί αξιολόγησης καλεί τους μαθητές να περιγράψουν τι τους έκανε εντύπωση, να εξηγήσουν δηλαδή κάτι συγκεκριμένο που συνειδητοποίησαν για κάτι ή κάποιον, συμπεριλαμβανομένων των εαυτών τους. Για παράδειγμα οι μαθητές μπορεί να γράψουν: «εκπλάγηκα από το χρόνο που χρειάζονται κάποια υλικά για να διασπαστούν», «έμαθα ότι έχω πιο ωραίες ιδέες όταν εργάζομαι σαν μέρος μιας ομάδας», «όταν προσπάθησα να πείσω τον αδελφό μου να σταματήσει να πετάει σκουπίδια συνειδητοποίησα ότι είμαι απόλυτα ικανή να υπερασπιστώ ένα επιχείρημα», κτλ.

Συμβουλές για την κάθε δραστηριότητα

A1 Αναγνωρίζουμε και κατηγοριοποιούμε τα θαλάσσια απορρίμματα

- Τα παιχνίδια είναι μια καλή μέθοδος να κεντρίσετε το ενδιαφέρον των μαθητών ενώ ταυτόχρονα οδηγούν τους μαθητές σταδιακά σε πιο σύνθετες έννοιες.
- Τα σκουπίδια μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ανάλογα με: το υλικό από το οποίο είναι κατασκευασμένα (πλαστικό, μέταλλο, κτλ.), το χρώμα τους, το σχήμα τους, το μέγεθος τους, το αν είναι ανακυκλώσιμα ή όχι, τις πηγές τους (κατανάλωση φαγητού, κάπνισμα, ψάρεμα, θαλάσσια αθλήματα κτλ.), τις επιπτώσεις τους κτλ. Οι μαθητές μπορούν να εισηγηθούν και άλλους τρόπους κατηγοριοποίησης.

- Ορολογία: οι μαθητές οδηγούνται να ορίσουν τις λέξεις απορρίμματα, απόβλητα, σκουπίδια κτλ. Διευκρινίζεται ότι οι όροι «απόβλητα» και «απορρίμματα» αναφέρονται σε όλα τα αντικείμενα που φτάνουν στο τέλος της χρήσης τους. Όταν αυτά τα αντικείμενα απορρίπτονται με ακατάλληλο τρόπο τότε γίνονται «σκουπίδια».
- Μπορείτε να βοηθήσετε τους πιο μικρούς μαθητές να συμπληρώσουν την Άσκηση Β, είτε γράφοντας τις οδηγίες στον πίνακα είτε δίνοντάς τους την αρχή των προτάσεων/ ορισμών.
- Ο «εννοιολογικός χάρτης» αναφέρεται σε ένα απλό σχεδιάγραμμα που θα προκύψει από τον καταιγισμό ιδεών γύρω από τη λέξη απορρίμματα. Οι ιδέες-λέξεις κλειδιά καταγράφονται γύρω από την λέξη απορρίμματα και ενώνονται με αυτή και μεταξύ τους (όπου υπάρχει συσχετισμός) με απλές γραμμές, έτσι ώστε στο τέλος να δημιουργηθεί ένας «ιστός της αράχνης» από συνδεδεμένες λέξεις. Είναι σημαντικό να αποφεύγονται οι προτάσεις/ φράσεις και να συμπεριλαμβάνονται μόνο λέξεις.
- Η Άσκηση Β μπορεί να τροποποιηθεί, ως εξής, ειδικά αν πρόκειται για πιο νεαρούς μαθητές: ο εκπαιδευτής ετοιμάζει ένα φύλλο εργασίας με τον όρο «θαλάσσια απορρίμματα» στο κέντρο και τέσσερα κενά πλαίσια, ένα σε κάθε μεριά. Οι μαθητές ζωγραφίζουν τα θαλάσσια απορρίμματα σε ένα πλαίσιο, γράφουν συνώνυμα σε ένα άλλο, γράφουν τον ορισμό σε ένα τρίτο, ενώ στο τέταρτο πλαίσιο σχηματίζουν μια πρόταση χρησιμοποιώντας τον όρο «θαλάσσια απορρίμματα».
- Αν υπάρχει χρόνος, η συζήτηση γύρω από τις καθημερινές τους δραστηριότητες που δημιουργούν σκουπίδια της θάλασσας και πως αυτές μπορούν να αλλάξουν μπορεί να επεκταθεί.
- Για την υλοποίηση αρκετών δραστηριοτήτων απαιτούνται διάφορων ειδών απορρίμματα. Είναι χρήσιμο να κρατήσετε στην τάξη ένα κουτί με καθαρά σκουπίδια της θάλασσας. Μπορείτε να ζητήσετε από τους μαθητές να φέρουν οι ίδιοι κάποια απορρίμματα από το σπίτι τους, δίνοντάς τους την πιο κάτω σημείωση για τους γονείς. Αυτός είναι ένας καλός τρόπος για να εμπλέξετε και να ενημερώσετε και τις οικογένειες:

Αγαπητοί Γονείς,
αύριο στην τάξη μας θα μάθουμε για την ανακύκλωση και χρειαζόμαστε κάποια δείγματα απορριμμάτων, όπως πακέτα συσκευασιών ή δοχεία που συνήθως απορρίπτετε στο σπίτι. Βοηθήστε το παιδί σας να ανοίξει, να αδειάσει, να πλύνει και να στεγνώσει τα δοχεία και σιγουρευτείτε ότι θα τα φέρει μαζί της/του αύριο. Σας ευχαριστώ για τη βοήθεια σας.
Με εκτίμηση,

- Για λόγους ασφαλείας τα σκουπίδια που θα πάρετε στην τάξη σας πρέπει να είναι καθαρά και τα επικίνδυνα αντικείμενα, όπως σπασμένο γυαλί και μέταλλο, πρέπει να αποφεύγονται.

A2 Πειράματα με απορρίμματα

- Το πλαστικό και κάποια ελαστικά απορρίμματα επιπλέουν στο νερό. Το χαρτί και το ξύλο επιπλέουν αρχικά αλλά τείνουν να βυθίζονται όταν μουσκευτούν. Τα αντικείμενα που είναι φτιαγμένα από γυαλί, μέταλλο και κάποια είδη ελαστικού βυθίζονται, εκτός και αν έχει παγιδευτεί μέσα τους αέρας. Τα υφάσματα τείνουν να βυθίζονται.
- Το χαρτί, το πλαστικό, το ύφασμα και κάποια είδη ελαστικού μεταφέρονται από τον άνεμο. Φυσικά, όταν ο άνεμος είναι αρκετά δυνατός μπορεί να μεταφέρει σχεδόν όλα τα σκουπίδια (συμπεριλαμβανομένων και πιο βαρετών αντικειμένων) στη θάλασσα.
- Για το Πείραμα Γ χρησιμοποιήστε θαλασσινό νερό ή νερό από μια λίμνη και όχι νερό από τη βρύση που είναι χλωριωμένο. Αλλαγές στο σχήμα, χρώμα και μέγεθος ενός αντικειμένου, καθώς επίσης και η αντοχή του στο σχίσιμο (που πρέπει να αξιολογείται στο τέλος του πειράματος) αποτελούν σημαντικά σημάδια αποσύνθεσης. Για να γίνει σωστά αυτό το πείραμα χρειάζονται τουλάχιστον 8 εβδομάδες. Όμως όσο περισσότερο παραμείνουν τα αντικείμενα στο νερό τόσο πιο εμφανής θα είναι η αποσύνθεσή τους.
- Εκπαιδευτές που δεν μπορούν ή δεν προλαβαίνουν να πραγματοποιήσουν το Πείραμα Γ στην τάξη, μπορούν να κάνουν το πείραμα στο σπίτι τους εκ των προτέρων, καταγράφοντας την εξέλιξη της αποσύνθεσης με φωτογραφίες και βίντεο σε εβδομαδιαία βάση. Το υλικό αυτό και ό,τι απόμεινε από τα σκουπίδια επιδεικνύονται στους μαθητές.

A3 Στα ίχνη των σκουπιδιών της θάλασσας

- Πώς να σχεδιάσετε ένα χάρτη μεγάλων διαστάσεων: αφού βρείτε ένα ηλεκτρονικό χάρτη της περιοχής που θα μελετήσετε τον προβάλλετε σε ένα μεγάλο λευκό χαρτόνι κολλημένο σε μια λεία επιφάνεια/ τοίχο (χρησιμοποιήστε τον βιντεοπροβολέα (projector)). Κεντράρετε την εικόνα και μεγαλώστε την έτσι ώστε να καλύπτει τη μεγαλύτερη δυνατή επιφάνεια του χαρτονιού. Ζητήστε από τους μαθητές να αντιγράψουν το περίγραμμα της προβολής στο χαρτόνι και να συμπεριλάβουν ορόσημα και σημεία σχετικά με τα θαλάσσια απορρίμματα (π.χ. εκβολές ποταμών, ποτάμια, ρυάκια, λιμάνια, παράκτιες ζώνες, πηγές βιομηχανικής ρύπανσης κτλ.).
- Αν οι πιο μικροί μαθητές δυσκολεύονται

να κατανοήσουν την έννοια των ωκεάνιων ρευμάτων, μπορείτε να τους υπενθυμίσετε την ταινία κινουμένων σχεδίων «Ψάχνοντας τον Νέμο», όπου τα ωκεάνια ρεύματα απεικονίζονται ως θαλάσσιοι οδοί υψηλής ταχύτητας που μεταφέρουν ζώα, τροφή και σκουπίδια.

- Ο Οργανισμός Προστασίας του Περιβάλλοντος των Η.Π.Α. (US EPA) δημιούργησε εκπαιδευτικό υλικό για μαθητές του δημοτικού βασισμένο στην αληθινή ιστορία με τα 29.000 πατάκια. Το υλικό με τίτλο «Ducks on the go / Where did they go?» συμπεριλαμβάνει ένα παραμύθι και 3 εκπαιδευτικές δραστηριότητες (στα αγγλικά).

A4 Μαντεύουμε τα 10 κορυφαία

- Μπορεί να είναι πιο εύκολο για τους μαθητές να μαντέψουν τα 10 πιο συχνά απαντώμενα αντικείμενα αφού επισκεφτούν μια μη-οργανωμένη παραλία (δηλαδή μια παραλία που δεν καθαρίζεται συχνά) για να δουν από μόνοι τους ποια αντικείμενα υπάρχουν εκεί. Εναλλακτικά, μπορούν να επισκεφτούν μια υπεραγορά και να σημειώσουν τα αντικείμενα που θα μπορούσαν να γίνουν σκουπίδια της θάλασσας. Οι πιο μικροί μαθητές μπορούν να φτιάξουν μια λίστα με τα 5 κορυφαία αντικείμενα.
- Για να εμπλέξετε πιο ώριμους μαθητές και ενήλικες δημιουργήστε ένα λογαριασμό «take3» στο instagram. Η εκστρατεία «take3» προτρέπει το κοινό να μαζέψει 3 αντικείμενα σκουπιδιών κάθε φορά που φεύγουν από μια παραλία, ένα ποταμό, ένα πάρκο ή οποιαδήποτε άλλη περιοχή.
- Αν οι μαθητές σας δεν έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο, εκτυπώστε τις πληροφορίες από τις προτεινόμενες πηγές και μοιράστε τα σχετικά φυλλάδια στην τάξη.
- Συγκρίνετε τις διάφορες λίστες στο φύλλο εργασίας για να ελέγξετε αν μπορούν να εξαχθούν διάφορα συμπεράσματα. Για παράδειγμα, μια σύγκριση της λίστας Β με τη λίστα Γ θα ενθαρρύνει την συζήτηση στη τάξη σχετικά με το πώς έχουν αλλάξει οι καταναλωτικές μας συνήθειες.
- Όταν συγκρίνετε τις διάφορες λίστες επικεντρωθείτε στην ποιοτική αξιολόγηση των δεδομένων, λαμβάνοντας υπόψη σημαντικές οικονομικές, νομοθετικές κ.α. εξελίξεις, και όχι στους αριθμούς. Επίσης, επικεντρωθείτε στα είδη απορριμμάτων που ενδέχεται να δημιουργήσουν οι ίδιοι οι μαθητές στην καθημερινότητά τους, π.χ. συσκευασίες φαγητών και ποτών, και πως μπορούν να προληφθούν.

B1 Όσα δεν «πιάνει» το μάτι...

- Στην επιλογή της περιοχής που θα επισκεφτείτε με τους μαθητές καλό είναι να λάβετε υπόψη σας την απόσταση από το σχολείο, την ασφάλεια των παιδιών, την προσβάσιμότητα, το διαθέσιμο χρόνο, τον αριθμό των μαθητών κτλ.
- Υποδείξεις ασφαλείας: σε αυτή τη δραστηριότητα οι μαθητές δεν μαζεύουν σκουπίδια, απλά τα καταγράφουν και τα φωτογραφίζουν. Βεβαιωθείτε ότι οι μαθητές θα απολυμάνουν τα χέρια τους μετά το τέλος της δραστηριότητας.
- Το έντυπο συλλογής δεδομένων που παρουσιάζεται στο φύλλο εργασίας είναι από τον Διεθνή Καθαρισμό Ακτών (International Coastal Cleanup) του οργανισμού Ocean Conservancy. Η χρήση αυτού του εντύπου ή οποιουδήποτε άλλου πρωτοκόλλου αφενός χτίζει τις οργανωτικές δεξιότητες των μαθητών και αφετέρου επιτρέπει την καταχώρηση των δεδομένων σε αναγνωρισμένες διεθνείς βάσεις δεδομένων. Αποφύγετε τη χρήση πολυσελίδων και πολύπλοκων εντύπων συλλογής δεδομένων καθώς μπορεί να προκαλέσουν σύγχυση και να αποθαρρύνουν τους μαθητές.
- Αν χρειάζεται να γίνει μια πιο λεπτομερής καταγραφή σκουπιδιών μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το αντίστοιχο έντυπο καταγραφής της Σύμβασης OSPAR (Marine Litter Monitoring Survey Form).

B2 Οι πηγές των σκουπιδιών της θάλασσας

Μπορείτε να ξεκινήσετε ή να ολοκληρώσετε αυτή τη δραστηριότητα παίζοντας το παιχνίδι «Ποιος είναι πιο γαλαζιος» δίνοντας παραδείγματα γαλάζιας συμπεριφοράς (δηλ. συμπεριφοράς που είναι θετική προς το περιβάλλον και τη θάλασσα) και παραδείγματα λιγότερο γαλάζιας συμπεριφοράς (δηλ. συμπεριφοράς που είναι επιβλαβή προς το περιβάλλον και τη θάλασσα). Συγκρίνετε και συζητήστε τις απαντήσεις.

B3 Βουτάμε βαθιά στον Τύπο

- Είναι προτιμότερο η υπόθεση υπό μελέτη να είναι σχετική με την πραγματικότητα των μαθητών. Τα περιβαλλοντικά ένθετα του τοπικού τύπου είναι καλή πηγή πραγματικών περιπτώσεων. Μια εναλλακτική επιλογή είναι η βάση δεδομένων καλών πρακτικών του MARLISCO <http://www.marlisco.eu/best-practices.en.html>.
- Είναι σημαντικό οι μαθητές να διαβάσουν διάφορα άρθρα για το ίδιο θέμα από διαφορετικές όμως πηγές για να μπορέσουν να αξιολογήσουν κατά πόσο υπάρχει μεροληψία. Για παράδειγμα, στην περίπτωση του άρθρου για τη φάλαινα

φουσητήρα, θα ήταν ενδιαφέρον οι μαθητές να μελετήσουν κατά πόσο και πως καλύφθηκε το θέμα από τα ισπανικά και τα βρετανικά μέσα μαζικής ενημέρωσης.

- Τα πρωτότυπα άρθρα αυτής της δραστηριότητας που είναι στην αγγλική γλώσσα, θα μπορούσαν να ανα- λυθούν απευθείας στα αγγλικά, π.χ. στο μάθημα ξέ- νης γλώσσας. Το εκπαιδευτικό υλικό είναι διαθέσιμο στα αγγλικά στην ιστοσελίδα <http://www.marlisco.eu/education.en.html>.
- Οι κοινωνικοί εταίροι/ ενδιαφερόμενα μέρη που συνήθως συνδέονται με τα θαλάσσια απορρίμματα είναι οι χρήστες της παραλίας, εθνικοί και τοπικοί φορείς, τοπικοί επιχειρηματίες, κάτοικοι, κτλ. Στην περίπτωση της φάλαινας φουσητήρα, σημαντικό ρόλο παίζουν τόσο οι τοπικοί όσο και οι ξένοι κοινωνικοί εταίροι (π.χ. υπεραγορές στο Η.Β.).
- Ένας άλλος τρόπος να εμπλέξετε τους μαθητές, ιδιαίτερα τους μεγαλύτερους, είναι να τους αφήσετε να αναλάβουν το ρόλο του εκπαιδευτή. Αφού τους χωρίσετε σε ομάδες των 5-6 ατόμων, ζητήστε τους να διαβάσουν τα άρθρα και να ετοιμάσουν οι ίδιοι μια λίστα από ερωτήσεις για την ανάλυση του. Μπορείτε μετά να συζητήσετε τυχόν διαφορές στην προσέγγιση της κάθε ομάδας.
- Επέκταση (για μεγαλύτερους μαθητές): συζητήστε το θέμα του πλουραλισμού και της αντικειμενικότητας στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Οι μαθητές εξετάζουν πώς παρουσιάζονται τα περιβαλλοντικά θέματα στα μέσα ενημέρωσης: πως εκλαμβάνονται από το κοινό, ποιο είναι το πιθανό αντίκτυπο τους, και ποια στάση παίρνουν τα μέσα (προβάλλουν απόψεις που είναι ήπιες, προκατειλημμένες, αντικρουόμενες, πολιτικοποιημένες κτλ;)

B4 Μελετάμε συνήθειες και στάσεις

- Αυτή η δραστηριότητα μπορεί να περιοριστεί σε μια συζήτηση των ευρημάτων που παρουσιάζονται ή μπορεί να επεκταθεί για να συμπεριλάβει

την διεξαγωγή μιας έρευνας πεδίου που, αν υλοποιηθεί σωστά, μπορεί να δώσει σημαντικές πληροφορίες τόσο στους μαθητές όσο και στην ευρύτερη κοινότητα.

- **Επέκταση:** με βάση τα αποτελέσματα από την έρευνα πεδίου, οι μαθητές μπορούν να διοργανώσουν μια ενημερωτική εκστρατεία, στοχευμένη στους συμμαθητές τους ή/και στην κοινότητά τους.

Γ1 «Σκουπίδια-Παγίδες»

- Η υλοποίηση της προτεινόμενης δραστηριότητας προϋποθέτει τη σωματική επαφή μαθητή-εκπαιδευτή και έτσι είναι σημαντικό να γνωρίζετε τι είναι επιτρεπτό και κοινωνικά αποδεκτό στη χώρα σας. Σε κάποιες χώρες οι κανονισμοί περί ασφάλεια και υγεία είναι πιο αυστηροί, και έτσι η υλοποίηση αυτής της δραστηριότητας μπορεί να μην είναι εφικτή. Αρχίστε το μάθημα με μια επεξήγηση της δραστηριότητας. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την αναλογία του ιστού της αράχνης και της μύγας: ο ιστός είναι αόρατος για τις μύγες που πιάνονται μέσα του, και όσο προσπαθούν να απελευθερωθούν τόσο περισσότερο παγιδεύονται.
- Φωτογραφίες και βίντεο που απεικονίζουν εγκλωβισμένα ζώα μπορεί να είναι σκληρά για τα μικρά παιδιά. Μια εναλλακτική λύση για τους πιο μικρούς μαθητές είναι να χρησιμοποιήσετε λούτρινα ζωάκια για τις προτεινόμενες δραστηριότητες.
- Ένας πιο ήπιος τρόπος για να εξηγήσετε τους κινδύνους που θέτουν τα θαλάσσια απορρίμματα στη θαλάσσια άγρια ζωή είναι να παίξετε «κλέφτες και αστυνόμους». Το παιχνίδι παίζεται σε υπαίθριο χώρο από περίπου 20 μαθητές. Οι μαθητές χωρίζονται σε 2 ομάδες: η μία ομάδα θα είναι η θαλάσσια άγρια ζωή, με κάθε παιδί να παριστάνει ένα διαφορετικό θαλάσσιο οργανισμό (π.χ. ψάρι, φώκια, γλάρο κτλ.), ενώ η άλλη ομάδα θα είναι τα θαλάσσια απορρίμματα, με κάθε παιδί να παριστάνει ένα διαφορετικό σκουπίδι (π.χ. δίχτυ, πλαστική σακούλα, ελαστικό κτλ.). Ο υπαίθριος χώρος αντιπροσωπεύει τη θάλασσα. Όταν ο εκπαιδευτής δώσει το σήμα, η ομάδα της

θαλάσσιας ζωής ξεκινά να τρέχει προς τη φωλιά της ενώ η ομάδα των θαλασσιών απορριμμάτων προσπαθεί να τους πιάσει. Κάθε φορά που ένας παίκτης-ζώο πιάνεται από ένα παίκτη-σκουπίδι τα παιδιά πρέπει να εξηγήσουν πως το συγκεκριμένο ζώο απειλείται από το συγκεκριμένο σκουπίδι. Το παιχνίδι επαναλαμβάνεται αλλάζοντας τις ομάδες. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε διάφορων χρωμάτων αυτοκόλλητα, καπέλα, μπλουζάκια για κάθε μια από τις ομάδες.

- **Επέκταση:** υπάρχουν διάφορες προσεγγίσεις για τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων, από τη χρήση μιας καλά δομημένης λίστας ερωτήσεων μέχρι μια αδόμητη, ελεύθερης ροής συζήτηση. Σε κάθε περίπτωση μια λίστα από ερωτήσεις ή θέματα προς συζήτηση θα πρέπει να ετοιμαστεί εκ των προτέρων. Οι συνεντεύξεις είναι ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο για να προσεγγίσουμε και να μάθουμε από «ειδικούς» σε ένα θέμα.

Γ2 Μια ιστορία του βυθού

- Για πιο μικρούς μαθητές μπορείτε να επιλέξετε να κάνετε μόνο την άσκηση Γ. Ετοιμάστε εσείς τις κάρτες ρόλων και μοιράστε τις στους μαθητές. Για παράδειγμα:

ΦΩΚΙΑ: Μου αρέσει να παίζω στο νερό και είμαι περίεργη για οτιδήποτε καινούριο. Μου αρέσει να ερευνώ ό,τι επιπλέει στο νερό. Η μύτη μου είναι ειδική στο να χώνεται παντού...

ΨΑΡΙ: Κολυμπώ μέσα σε τρύπες και κρύβομαι κοντά σε αντικείμενα που μου προσφέρουν καταφύγιο από πιο μεγάλα ψάρια. Αν μαζευτούν πολλά μικρά ψάρια μπορεί να κολυμπήσω κοντά τους και να προσπαθήσω να τα φάω...

ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΧΕΛΩΝΑ: Ένα από τα αγαπημένα μου φαγητά είναι οι μέδουσες που επιπλέουν κοντά στην επιφάνεια του νερού... είναι σχεδόν διάφανες! Πολύ συχνά συγχύζομαι και περνώ τις πλαστικές σακούλες για μέδουσες...

- Τα κείμενα για τις κάρτες ρόλων που θα φτιάξουν οι μαθητές δεν πρέπει να ξεπερνούν τις 150 λέξεις αλλά πρέπει να βασίζονται σε επιστημονικά δεδομένα. Οι μαθητές μπορούν επίσης να γράψουν τα κείμενά τους σε μορφή ποιήματος.
- Οι μεγαλύτεροι μαθητές πρέπει να διεκπεραιώσουν μια σωστή έρευνα και να αναλύσουν στις εκθέσεις τους όλα τα χαρακτηριστικά του ζώου που το κάνουν ευάλωτο στις απειλές από παγίδευση, κατάποση, κτλ.

- Ολοκληρώστε τη δραστηριότητα επισημαίνοντας ότι όλα τα ζώα που ζουν στη θάλασσα ή στην ακτή επηρεάζονται από τα θαλάσσια απορρίμματα.
- **Επέκταση:** επισκεφτείτε ένα ενυδρείο ή ένα θαλάσσιο καταφύγιο. Επικοινωνήστε με τους υπεύθυνους εκ των προτέρων και ζητήστε να σας κάνουν μια ξενάγηση που να εστιάζεται στα προβλήματα που προκαλούν τα σκουπίδια της θάλασσας στα προστατευόμενα και απειλούμενα θαλάσσια είδη.

Γ3 Πόσο επικίνδυνα είναι τα απορρίμματα;

- Προτού ξεκινήσετε να συμπληρώνετε τον πίνακα, σιγουρευτείτε ότι οι μαθητές αντιλαμβάνονται και είναι εξοικειωμένοι με την κλίμακα «καθόλου», «λίγο» και «πολύ» επιβλαβές παραθέτοντάς τους ένα παράδειγμα.
- Φυσικά τα αποτελέσματα από αυτή τη δραστηριότητα δεν αντικατοπτρίζουν αντικειμενικά δεδομένα, απλά δίνουν τις απόψεις των μαθητών. Παρόλα αυτά, αυτές οι προσωπικές αξιολογήσεις βοηθούν τους μαθητές να ανακαλύψουν τους διάφορους τρόπους με τους οποίους τα θαλάσσια απορρίμματα μπορούν να επηρεάσουν τις θαλάσσιες και παράκτιες κοινότητες. Το σημαντικό μήνυμα είναι ότι, αν και κάποια είδη σκουπιδιών είναι πιο επιβλαβή από άλλα, όλα τα σκουπίδια της θάλασσας είναι εν δυνάμει επικίνδυνα για αυτές τις κοινότητες.
- Η δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί με σταδιακά αυξανόμενο αριθμό μελών ομάδας, ως εξής: αρχικά οι μαθητές σε δυάδες εξετάζουν μια οριζόντια γραμμή μιας συγκεκριμένης κατηγορίας στο φύλλο εργασίας (π.χ. γραμμή «ψάρι» της κατηγορίας «Ζώα»). Κατόπιν τα ζευγάρια που δουλεύουν στην κατηγορία αυτή («Ζώα») ενώνονται σε μια ομάδα. Συγκρίνουν τα αποτελέσματα και βγάζουν τον μέσο όρο των τιμών σε κάθε κατηγορία. Οι μέσοι όροι σημειώνονται στον πίνακα και τα αποτελέσματα συζητούνται στην τάξη.

Γ4 Πόσο κοστίζουν τα σκουπίδια της θάλασσας;

- Στην ιστοσελίδα του MARLISCO (www.marlisco.eu) υπάρχουν τουλάχιστον 72 καλές πρακτικές από όλη την Ευρώπη για τη μείωση των σκουπιδιών της θάλασσας. Οι μαθητές καλούνται να επιλέξουν μια και να την αναλύσουν.
- Για κάθε δυνητικά επιβλαβή επίπτωση των σκουπιδιών της θάλασσας οι μαθητές πρέπει να ορίσουν ένα λογικό «κόστος» ακολουθώντας το

παράδειγμα των Νησιών Σέτλαντ. Στη συνέχεια θα πρέπει επίσης να προσδιορίσουν κατάλληλες και εφαρμόσιμες λύσεις.

- Ως μια επιπλέον δραστηριότητα οι μαθητές μπορούν να δημιουργήσουν μια αφίσα που να απεικονίζει τις κύριες επιπτώσεις και τα συναφή έξοδα των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στα θαλάσσια απορρίμματα στην περίπτωση των Νησιών Σέτλαντ.

Δ1 Πολιτικές ενάντια στα θαλάσσια απορρίμματα

- Η διερεύνηση του βαθμού εφαρμογής ενός εργαλείου πολιτικής δεν είναι εύκολο ζήτημα. Είναι πολύ λίγες οι νομοθεσίες που αναφέρονται συγκεκριμένα στα θαλάσσια απορρίμματα. Συνήθως το θέμα καλύπτεται από ευρύτερους νόμους που αφορούν π.χ. τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων ή την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Επειδή τα θαλάσσια απορρίμματα αποτελούν ένα σχετικά καινούριο αντικείμενο στις διεθνείς και εθνικές ατζέντες είναι λίγες οι στρατηγικές, τα σχέδια δράσης και τα συστήματα παρακολούθησης που βρίσκονται εν ισχύ. Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στην ενημέρωση, την οργάνωση διαβουλεύσεων, και την παρακολούθηση της εφαρμογής πολιτικών είναι καθοριστικός. Άλλωστε, το μεγαλύτερο πρόβλημα, για πολλές χώρες, δεν είναι η απουσία νομοθεσίας αλλά η ελλιπής εφαρμογή της.
- Κάποιοι μαθητές, και ειδικά οι νεαρότεροι, μπορεί να δυσκολευτούν να βρουν και να κατανοήσουν νομοθετικά κείμενα. Εξετάστε το ενδεχόμενο να κάνετε εσείς αυτή την έρευνα και να ετοιμάσετε πιο απλά, συντομότερα κείμενα που θα διευκολύνουν τους μαθητές να τα αναλύσουν.
- Η δραστηριότητα προσφέρει τη δυνατότητα να συζητήσετε τη διαφορά μεταξύ της υπογραφής και της επικύρωσης μιας διεθνούς σύμβασης. Οι περισσότεροι δεν γνωρίζουν τις διοικητικές και νομικές απαιτήσεις των συμβάσεων, ούτε τη διαφορά μεταξύ της υπογραφής και υιοθέτησης μιας τέτοιας σύμβασης. Αυτή η δραστηριότητα παρέχει τη δυνατότητα να γίνει συζήτηση γύρω από αυτό το θέμα έτσι ώστε οι μαθητές να ενημερωθούν και να έχουν τις κατάλληλες γνώσεις για να μπορούν στο μέλλον να ασκήσουν πίεση στους νομοθέτες να επικυρώσουν τις συμβάσεις και να επιβάλουν τις διατάξεις που

έχουν υπογράψει.

- Ξεκινήστε τη δραστηριότητα με μια επεξήγηση των διαφορετικών επιπέδων διακυβέρνησης: τοπική, περιφερειακή (εντός χωρών), εθνική, περιφερειακή (σε Ευρωπαϊκό ή διακρατικό επίπεδο) και παγκόσμια.
- Ολοκληρώστε τη δραστηριότητα με μια γενική επισκόπηση των νομοθετικών εργαλείων που μελετήθηκαν. Αν επιθυμείτε μπορείτε να βοηθήσετε τη συζήτηση θέτοντας κάποια ερωτήματα, όπως π.χ. Βάσει της μελέτης σας πιστεύετε ότι το πρόβλημα των σκουπιδιών της θάλασσας θα ήταν μεγαλύτερο χωρίς αυτό το νομοθετικό εργαλείο; Πιστεύετε ότι η νομοθεσία εφαρμόζεται αποτελεσματικά; Έχει φτάσει τις δυνατότητές της;
- Ως μια επιπλέον δραστηριότητα, οι μαθητές θα μπορούσαν να διοργανώσουν μια δημόσια διαβούλευση για το θέμα, να δημιουργήσουν μια ενημερωτική αφίσα για την κοινότητα και το σχολείο τους, να ετοιμάσουν ένα ενημερωτικό φυλλάδιο κτλ.

Δ2 Οραματιζόμαστε το μέλλον

- Για καλύτερα αποτελέσματα αυτή η δραστηριότητα πρέπει να υλοποιηθεί όταν οι μαθητές δεν πιέζονται από βαρυφορτωμένα προγράμματα και έλλειψη χρόνου.
- Αυτή η δραστηριότητα καλεί τους μαθητές να φανταστούν το πιθανό μέλλον και να το συγκρίνουν με το ιδανικό μέλλον, βοηθώντας τους έτσι να ανακαλύψουν τα πιστεύω και τις πεποιθήσεις που καθορίζουν τις σκέψεις τους. Αυτή η διαδικασία επιτρέπει στους μαθητές να εξασκηθούν στην αυτό-αξιολόγηση (αφού πρέπει να αναρωτηθούν «Γιατί το πιστεύω αυτό; Τι με έχει επηρεάσει;»), την ιεράρχηση (αφού πρέπει να επιλέξουν 3 λέξεις για να περιγράψουν το όραμά τους), και στην ενδυνάμωση των ικανοτήτων επικοινωνίας και διαπραγμάτευσης. Ίσως το πιο σημαντικό επίτευγμα αυτής της άσκησης είναι ότι

δίνει μια αίσθηση κατεύθυνσης και ένα ισχυρό κίνητρο για την τροποποίηση της συμπεριφοράς και των επιλογών των μαθητών.

- Μπορεί να προκύψουν ποικίλες και διαφορετικές εικόνες του τι αποτελεί μια «αιεφόρο παραλία». Για ένα μαθητή αυτό μπορεί να σημαίνει μια απομονωμένη παραλία με μηδαμινή ανθρώπινη παρουσία, ενώ για κάποιον άλλο μια μαρίνα που σφύζει από ανθρώπους, σκάφη και οικονομική δραστηριότητα. Ενθαρρύνετε τους μαθητές να διερευνήσουν τις βασικές αρχές που επηρεάζουν τη γνώμη τους, αλλά και να αναγνωρίσουν τις διαφορές μεταξύ τους.

Δ3 Ευκαιρία να αλλάξουμε

- Αυτή η δραστηριότητα βασίζεται σε συζητήσεις που αγγίζουν τις προσωπικές αξίες και τα γνωρίσματα του χαρακτήρα του κάθε μαθητή. Γι' αυτό το λόγο πρέπει να είστε προσεκτικοί στην προσέγγισή σας. Προσεγγίστε τα ζητήματα που ανακύπτουν με τη λογική και αποφύγετε να εισέλθετε σε ψυχολογικές αναλύσεις και ερμηνείες. Εξασφαλίστε ένα περιβάλλον εμπιστοσύνης έτσι ώστε οι μαθητές να μπορούν να εκφραστούν ελεύθερα, και να μην αισθάνονται ότι κρίνονται και κατακρίνονται. Υπενθυμίστε τους πως δεν πρέπει οι ίδιοι να κατακρίνουν τις συμπεριφορές των συμμαθητών τους. Τέλος, αποφύγετε την κατήχηση.
- Κάποια πράγματα τα κάνουμε μηχανικά, χωρίς σκέψη, αυτοματοποιημένα. Αυτή η συμπεριφορά είναι η κινητήρια δύναμη πίσω από τη δημιουργία συνηθειών. Μάλιστα, όσο πιο μηχανικά γίνεται μια ενέργεια τόσο πιο πολύ αδυνατούμε να την αναγνωρίσουμε και να την αλλάξουμε. Έτσι σχεδόν δεν το προσέχουμε ότι πίνουμε καφέ από το ίδιο φλιτζάνι, πλένουμε τα χέρια μας πριν το φαγητό, κλειδώνουμε την πόρτα όταν μπορούμε στο σπίτι, έχουμε πάντα ένα ποτήρι νερό στο κομοδίνο μας, κτλ.
- Αυτές οι αυτόματες ενέργειες ή συνήθειες λειτουργούν μέσα σε ένα συγκεκριμένο «πλαίσιο»: κάνουμε τα ίδια πράγματα στις ίδιες περιπτώσεις. Για παράδειγμα, αγοράζουμε ένα γλυκό από ένα συγκεκριμένο ζαχαροπλασείο στο δρόμο σπίτι από τη δουλειά, τρώμε ένα σνακ στη διάρκεια ενός συγκεκριμένου σχολικού διαλείμματος, κάνουμε τροχάδι κάθε πρωινό του Σαββάτου. Το ζαχαροπλασείο, το σχολικό διάλειμμα και το ελεύθερο πρωινό του Σαββάτου ασυνείδητα μας υπενθυμίζουν τα μακροχρόνια πρότυπα συμπεριφοράς μας, τα οποία στη συνέχεια

πραγματοποιούμε, με τον ίδιο τρόπο όπως και πριν. Το «πλαίσιο» αναφέρεται και στους ανθρώπους: είτε το συνειδητοποιούμε ή όχι, οι άνθρωποι που έχουμε γύρω μας επηρεάζουν τη συμπεριφορά μας, κάποιες φορές θετικά και κάποιες φορές αρνητικά. Για παράδειγμα, όταν σε ένα οικογενειακό περιβάλλον τα μέλη της οικογένειας από συνήθεια δεν πετάνε τα σκουπίδια τους παρά μόνο στους κατάλληλους κάδους, είναι σχεδόν αδύνατο ένα οποιοδήποτε μέλος εκείνης της οικογένειας να υιοθετήσει κάποια άλλη συνήθεια.

- Όσο πιο παλιά είναι μια συνήθεια τόσο πιο δύσκολο είναι να την αλλάξουμε. Ακόμα και όταν συνειδητά αποφασίσουμε να αλλάξουμε μια παλιά μας συνήθεια και να την αντικαταστήσουμε με μια καινούρια, χρειάζεται μεγάλη θέληση, δέσμευση και σκόπιμη, επαναλαμβανόμενη εξάσκηση μέχρι να «αυτοματοποιηθεί» η καινούρια μας συνήθεια.
- Οι μεταβατικές περίοδοι της ζωής μας π.χ. όταν μετακομίζουμε, αλλάζουμε σχολείο, έχουμε ένα καινούριο μέλος στην οικογένεια μας, μας δίνουν μια καλή ευκαιρία για αλλαγή αφού έτσι και αλλιώς οι συνήθειες μας διακόπτονται.

Δ4 Συμμετέχουμε σε κοινές δράσεις

- Μετά τον καθαρισμό ενθαρρύνετε την τάξη σας να «υιοθετήσει» την περιοχή, δηλαδή να διοργανώνουν συχνούς καθαρισμούς, να ενημερώνουν την κοινότητα τους για τη σημασία της περιοχής, τις επιπτώσεις των θαλασσιών απορριμμάτων και να δίνουν πληροφορίες για το πώς να κρατήσουν τη περιοχή καθαρή.
- Πιθανή επιπλέον δραστηριότητα: η συζήτηση στο τέλος της δραστηριότητας μπορεί να παροτρύνει τους μαθητές να κάνουν κάποιες αλλαγές και στο σχολείο τους (για παράδειγμα να βελτιώσουν το σύστημα ανακύκλωσης, να μειώσουν τη δημιουργία απορριμμάτων κτλ.). Οι μαθητές θα πρέπει να σκεφτούν τρόπους να ενθαρρύνουν ολόκληρο το σχολείο να υποστηρίξει την προσπάθειά τους.

Δ5 Αναλαμβάνουμε μια εκστρατεία

- Οι εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης είναι μια καλή ευκαιρία για υπαίθριες εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Μεταφέροντας μηνύματα στην οικογένεια και την κοινότητά τους οι μαθητές αναπτύσσουν τις επικοινωνιακές τους ικανότητες, εξασκούν τη δημιουργικότητα τους και εφαρμόζουν στην πράξη τις γνώσεις και τις ιδέες τους. Στην πραγματικότητα τέτοιες δραστηριότητες φανερώνουν δεξιότητες και ταλέντα που σπάνια χρησιμοποιούνται στην τάξη. Επιπλέον, τέτοιες δραστηριότητες ενθαρρύνουν τους μαθητές να

εργαστούν ως μέρος μιας ομάδας και ενισχύουν την αίσθηση της προσωπικής συμμετοχής, την ευθύνη και την αυτο-αποτελεσματικότητα.

- Συμβουλές για την Άσκηση Α: Κάποιοι «παράγοντες επιτυχίας» που μπορεί να προκύψουν από την ανάλυση των οπτικών ερεθισμάτων είναι: απλότητα στο σχεδιασμό, ένα απλό και ξεκάθαρο μήνυμα, μια χιουμοριστική προσέγγιση ή ένας συνδυασμός χιούμορ-τραγωδίας, ειρωνεία, η χρήση μια σοκαριστικής εικόνας, ανάδειξη των κινδύνων προς την υγεία και την ασφάλεια των ανθρώπων, αντίφαση, ένα έξυπνο σλόγκαν, η έλλειψη κειμένου, κτλ
- Συμβουλές για την Άσκηση Β:
 - Αν οι μαθητές αποφασίσουν να ετοιμάσουν μια εκστρατεία βασισμένη σε οπτικό υλικό (π.χ. αφίσα), προτρέψτε τους να λάβουν υπόψη τους πιο πάνω παράγοντες. Αν σκοπεύουν να χρησιμοποιήσουν οπτικό υλικό π.χ. φωτογραφίες που δεν τράβηξαν οι ίδιοι (π.χ. από το διαδίκτυο) τότε ενημερώστε τους σχετικά με θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας.
 - Οι μαθητές πρέπει να καθορίσουν μια πολύ συγκεκριμένη ομάδα-στόχο: όσο πιο ξεκάθαρα μπορούν να περιγράψουν σε ποιους απευθύνονται τόσο πιο εύκολα θα μπορέσουν να προσδιορίσουν τις ανάγκες τους, αυξάνοντας έτσι τη πιθανότητα επιτυχίας της εκστρατείας τους.
 - Οι μαθητές πρέπει να καθορίσουν ένα συγκεκριμένο στόχο για την εκστρατεία τους: είναι προτιμότερο να ξεκινήσουν από ένα στόχο που επιτυγχάνεται εύκολα (π.χ. μείωση των απορριμμάτων του σχολείου). Μετά την επίτευξη του στόχου αυτού μπορούν να εργαστούν με ενθουσιασμό προς την επίτευξη πιο φιλόδοξων στόχων (π.χ. μείωση των απορριμμάτων της γειτονιάς τους).
 - Αν οι μαθητές αποφασίσουν να οργανώσουν ένα διαγωνισμό, ένας καλός τρόπος για να εμπλέξουν τα τοπικά μέσα ενημέρωσης και τις τοπικές αρχές είναι να τους προσκαλέσουν να γίνουν μέλη της κριτικής επιτροπής ή να συμμετάσχουν στην τελετή βράβευσης.
 - Οι μαθητές πρέπει να βασιστούν σε έγκυρες πηγές και δεδομένα για την οργάνωση της εκστρατείας τους, μεταδίδοντας το μήνυμά τους με τρόπο απλό χωρίς υπερβολές. Μπορούν αν θέλουν να στηρίξουν την εκστρατεία τους σε άλλες επιτυχημένες εκστρατείες για την αντιμετώπιση των θαλασσιών απορριμμάτων από τη χώρα τους ή άλλες χώρες, και να μην φοβηθούν να αναφερθούν και σε αποτυχίες, εάν το κρίνουν σκόπιμο.

Βιβλιογραφία

- Baker R., “Getting started with Global Citizenship: A guide for new teachers” Global Citizenship Guides, OXFAM, UK, 2008
- Butterworth A., Clegg I. & Bass C., “Untangled: Marine debris: a global picture of the impact on animal welfare and of animal-focused solutions”, WSPA, 2012
- CLEAN UP GREECE, HELMEPA & MIO-ECSDE “Public Awareness for the Management of Marine Litter in the Mediterranean”, CLEAN UP GREECE, HELMEPA & MIO-ECSDE, Athens, 2007
- C-MORE “Science Kits on Marine Debris”, Center for Microbial Oceanography: Research and Education (C-MORE), ongoing project
- Cowan A.M., “Marine Debris: A Legacy of Litter: what effect is the accumulation of marine debris having on the world’s marine ecosystems?” National Geographic Education, 2010
- European Commission DG Environment “Feasibility study of introducing instruments to prevent littering”, Final Report, Risk & Policy Analysts Limited, 2013
- European Commission DG Environment flyer “Marine Litter: Time To Clean Up Our Act”, European Union, 2010
- Harper J. “All the way to the ocean”, USA, 2006
- Hatheway B. & Henderson S., “Ducks in the Flow; Where did they go?”, Eastern Michigan University & University Corporation for Atmospheric Research, 2008
- Kershaw P., Hartley B., Garnacho E., Thompson R., “Review of the current state of understanding of the distribution, quantities and types of marine litter”, MARLISCO project, 2013
- Mouat J., Lopez Lozano R., Bateson H. “Economic Impacts of Marine Litter” KIMO, 2010
- NOAA, Sheavly Consultants, Virginia, “Understanding Marine Debris: Games and Activities for Kids of All Ages” National Oceanic and Atmospheric Administration, USA
- NOAA, “Turning the tide on trash” A Learning Guide on Marine Debris, National Oceanic and Atmospheric Administration, 2007
- Scoullou M., Papadopoulos D., Alamepi A. & Malotidi V., “Waste in our life - Learner’s book”, educational material, MIO-ECSDE, Athens, 2007
- Teuten El. et al., “Transport and release of chemicals from plastics to the environment and to wildlife”, Phil Trans R Soc B, 364: 2027–2045, 2009
- Thompson R., Swan S.H., Moore C.J., Vom Saal F.S., “Our plastic age” Phil Trans R Soc B, 364 (1526): 1973-1976, 2009
- UNEP “What can we do about marine litter,” Brochure, UNEP-Regional Seas Programme
- UNESCO “Education for Sustainable Development in Action”, Learning & Training Tools No 4, UNESCO Education Sector, 2012

